

KULTURELT OG SOCIALT ENTREPRENØRSKAB OG INNOVATION ABSTRAKT AF UNDERSØGELSESRAPPORT

Rapporten indeholder resultaterne af **det ene af to spor** i en undersøgelse af behov for og relevans af ny(e) professionsbachelor-uddannelse(r) inden for *Kulturelt og Socialt Entreprenørskab og Innovation*.

Der er tale om en **kvalitativ** undersøgelse af udviklingstendenser samt af nuværende og fremtidige kompetencebehov – blandt en bred vifte af repræsentanter for forskellige potentielle aftagersegmenter indenfor den offentlige sektor, den private sektor og den såkaldte tredje sektor.¹

Der er anvendt en eksplorativ, induktiv og dialogbaseret metode, og undersøgelsen er forløbet i **tre faser**:

- En indledende screening af udviklingstendenser.
- Kvalitative interviews med 8 aftagerrepræsentanter.
- To udviklingsworkshops med deltagelse af i alt 22 aftagerrepræsentanter.

Undersøgelsen er bygget op omkring **fire temaer** og resultaterne kan opsummeres som følger:

UDVIKLINGSTENDENSER OG MULIGHEDER INDENFOR KULTURELT OG SOCIALT ENTREPRENØRSKAB OG INNOVATION

Følgende faktorer går igen i informanternes beskrivelse af baggrunden for, at der er kommet så stort fokus på Kulturelt og Socialt Entreprenørskab og Innovation:

- Vækst i samarbejde og partnerskaber på tværs – af såvel fagligheder, organisationer og sektorer – men samtidig erkendelse af, at der er behov for mere

¹ Kommunale forvaltninger (social-, beskæftigelses-, kultur-/events-, biblioteker-, borgerservice-), regionale udviklingsafdelinger, kulturinstitutioner, kulturhuse, turismeorganisationer, boligsociale indsatser, indsatser for kulturel/social innovation i yderområder, virksomheder med fokus på CSR/CSI, virksomheder med fokus på kultur/erhverv samarbejde, socialøkonomiske virksomheder, iværksættersegmentet ("Cultural & Social Entrepreneurs" og deres communities), NGO'er / civilsamfundsorganisationer.

- Bestræbelser på mere helhedsorienteret og individualiseret tilgang til opgaveløsning – men også her erkendelse af behov for mere
- Efterlysning af en mere åben, eksperimenterende og risikovillig tilgang til udvikling af fremtidens løsninger
- Bevægelse fra bruger-/borgerinddragelse til bruger-/borgerdeltagelse i udvikling af nye løsninger
- Frivillighedssamfundet – bevægelse hen imod en stadigt højere grad af inddragelse af civilsamfund og foreningsliv i opgaveløsning
- Community Development og medborgerskab
- Bevægelse fra kulturformidling til kulturfacilitering og forretningsudvikling
- Fokus på kulturevents som lokale fællesskabs- og udviklingsplatforme

Hertil kommer, at det politiske fokus på den kreative og den sociale økonomi allerede har affødt:

- dels en række målrettede tiltag til forbedring af rammevilkår for såvel socialøkonomiske som kulturelle og kreative virksomheder
- dels indsatser rettet mod fremme af ikke mindst de små og mellemstore danske virksomheders samfundsansvar

Endelig er der globalt set flere og flere store virksomheder, der tager skridtet fra Corporate Social Responsibility – som et kompenserende ”add-on” – til Corporate Social Innovation (CSI) som en integreret del af deres forretningsgrundlag.

En detaljeret beskrivelse af udviklingstendenser og muligheder findes i rapportens Afsnit IV. (s. 17-44). Her er det i høj grad informanterne selv, der fører ordet.

KOMPETENCEBEHOVET

Informanternes beskrivelser af kompetencebehovet var overraskende konstant. Det var således muligt at konsolidere **en fælles kompetenceprofil**, som går på tværs af samtlige aftagersegmenter. Kompetenceprofilen findes i rapportens Afsnit V. B. (s. 45 – 58)

Der er på den ene side tale om en **bred generalistprofil**, som rummer en række velkendte elementer - som kreativitet, strategiske designkompetencer, entreprenørielle kompetencer, proces- og projektledelseskompetencer, faciliteringskompetencer, relationelle og kommunikative kompetencer. Disse indgår som bekendt i en lang række

kompetenceudviklingstilbud rettet ikke mindst imod efterspørgslen efter styrkede "generalistkompetencer" som grundlag for brobygning mellem forskellige fag-/sektorspecialister og mellem disse og kunderne/borgerne.

På den anden side peger informanterne fra forskellige vinkler på **noget, som er grundlæggende nyt/anderledes**, og som reelt udgør profilens "kernefaglighed".

Essensen synes at være en kompetenceprofil, hvis grundidentitet og tilgang til opgaveløsning ikke har afsæt i en bestemt akademisk- eller professionsfaglighed med dertil hørende faglige, organisatoriske og kulturelle traditioner men afsæt i **en særlig entreprenøriel faglighed** med tre definerende kendetegn:

- den er ikke "af et system" eller et "add-on" til en bestemt eksisterende kernefaglighed, men den er "**systembevidst**" og "**faglighedsorienteret**"
- den er specialiseret i at operere **grænsekrydsende**
- den er ikke "mål-styret", "kausal" og "implementerende" men "**målsøgende**", "**effektskabende**" og "**bottom-up forankrende**"

Den beskrevne kompetenceprofil er efterspurgt, og vi vurderer, at den vil blive det i stadigt højere grad med henblik på såvel etablering/udvikling af socialøkonomiske virksomheder og virksomheder indenfor de kulturelle og kreative brancher men også på udfyldelse af en lang række forskellige nye roller og funktioner i eksisterende virksomheder og organisationer.

ROLLER OG FUNKTIONER – KONTURERNE AF ET KOMMENDE ARBEJDSMARKED

Det vil i en dansk arbejdsmarkedsmæssig kontekst være hensigtsmæssigt **at tilgå spørgsmålet om såvel kompetence- som uddannelsesbehov i et helhedsperspektiv**, der i udgangspunktet bygger på samtænkning af Kulturelt og Socialt Entreprenørskab og Innovation med sigte på den tredobbelte bundlinie: økonomisk, kulturel og social værdiskabelse.

Feltet Kulturelt og Socialt Entreprenørskab og Innovation vurderes imidlertid endnu at være **et arbejdsmarked på spiringsstadiet**.

Det er ikke tvivl om, at der er ved at ske et opbrud i den tidligere så skarpe opdeling mellem offentlig sektor, privat sektor og tredje sektor. Det nye innovationskrydsfelt udfordrer eksisterende organiserings- og styringsmodeller, og kalder ikke blot på nye typer af samarbejdsrelationer, men også på introduktion af **nye jobprofiler** på arbejdsmarkedet.

Vores screening og bidragene fra vore informanter genererede **en overraskende mangfoldig liste over (potentielle) roller og funktioner**, som allerede i forskellig grad udfoldes i krydsfeltet mellem det kulturelle, det sociale og det forretningsmæssige og på tværs af organisationer og sektorer. En liste som findes i rapportens Afsnit VI. A. (s. 59 – 61)

Hvad vigtigere er:

Der er et stort og mange steder også erkendt **behov for flere tværgående indsatser og udviklingsinitiativer**.

Vore informanter peger gennemgående på, at der skal være nogen til at "drive det" – "**operationelle ildsjæle**", som kan se muligheder, fostre ideer, forme koncepter samt medvirke til at udvikle og orkestrere nye samarbejder i innovationskrydsfeltet mellem det sociale, det kulturelle og det forretningsmæssige og – ikke at forglemme – det teknologiske.

De understregede imidlertid samtidig, at der vil være **udfordringer** forbundet med introduktionen af en ny og anderledes form for faglighed, som bryder med traditionelle opfattelser af dette begreb. Innovation og entreprenørskab betragtes af mange som noget "fluffy" og ikke tilstrækkeligt konkret, der står i modsætning til en traditionel forståelse af kernefaglighed/dyb faglighed. I rapportens Afsnit VI. B. (s. 62 – 69) findes en beskrivelse af denne og andre centrale introduktionsbarrierer.

BEHOVET FOR NY UDDANNELSE INDENFOR KULTURELT OG SOCIALT ENTREPRENØRSKAB OG INNOVATION

Der er behov for ny uddannelse indenfor feltet Kulturelt og Socialt Entrepenørskab og Innovation.

Ingen af vore informanter fandt, at det beskrevne kompetencebehov er dækket ind via eksisterende uddannelser, eller at det kan tilgodeses tilstrækkeligt via integrering af undervisningsforløb i Kulturelt og Socialt Entrepenørskab og Innovation i eksisterende uddannelser.

Der er imidlertid **ikke enighed om, hvorledes dette uddannelsesbehov bør imødekommes** – bachelor, diplom, master, efteruddannelse eller en kombination.

En uddybning af informanternes syn på uddannelsesbehovet findes i rapportens Afsnit VII. A. (s. 70 – 74).

ANBEFALINGER

Der bør tages skridt til en mere **systematisk og kvantitativt baseret afklaring** af, om det potentielle aftagermarked for nuværende er tilstrækkeligt stort og motiveret til at indgå i et step-by-step samarbejde om udvikling af det rette uddannelsesmæssige svar på kompetencebehovet.

På baggrund af informanternes inputs tegner der sig en **grundlæggende uddannelsesmodel**, som bør indgå i grundlaget for et sådant udviklingsarbejde. Denne model er beskrevet i rapportens Afsnit VIII. B. (på s. 79 – 80)

Udvikling af ny uddannelse på dette område ske på grundlag af en **høj grad af samskabelse på tværs af uddannelsessystemet**. Ikke mindst bør det undersøges, hvorledes et uddannelsesforløb som dette adskiller/bør adskille sig fra eksisterende entrepreneurship programmer i regi af business schools og merkantile uddannelser – eller rettere, hvordan der kan opnås størst mulig komplementaritet og synergiskabelse.

En sådan samskabelsesindsats vil frem for alt være op imod en meget stærk tradition for sondring mellem uddannelser rettet mod henholdsvis et privat og et offentligt/NGO/non-profit arbejdsmarked. En uddannelse som denne vil være karakteriseret ved, at den går **på tværs af** en sådan **sektoriel opdeling af arbejdsmarkedet**. Grænsekrydsende kulturelle og sociale entre-/intraprenører vil selvsagt i en overskuelig fremtid indtage deres fysiske plads i en virksomhed, en forvaltning, en kulturinstitution, en NGO etc. men vil gennem deres tværgående indsatser i en samfundsøkonomisk forstand bidrage til sektoroverskridende værdiskabelse.

Uanset hvilken uddannelsesmodel, der i sidste ende måtte vise sig at være den rette – ny bachelor og/eller master og/eller diplom etc., vil **centrale succeskriterier** være:

- at dimittendernes særlige **"kerne faglighed"** identificeres og afgrænses meget præcist, og at der sættes meget bevidst fokus på formidling og udbredelse af kendskab til profilens kompetencer og kvalifikationer
- et opgør med en tilgang til **undervisning i entreprenørskab** som et "one-size fits all" supplement
- en nøje gennemtænkt og planlagt **praksisnær og integreret tilgang** til opbygning af de studerendes entreprenørielle kompetencer i direkte samspil med den givne faglige, organisatoriske og øvrige sammenhæng, hvori de skal udfoldes
- at uddannelsesforløb tilrettelægges med direkte henblik på at forbinde de studerende med jobmarkedet/potentielle arbejdsgivere – eller hvor de studerende måtte have afsæt i eksisterende organisatoriske tilhørsforhold i tæt kobling til den studerendes virkemæssige kontekst. At det med andre ord er afgørende, at der udvikles **bæredygtige modeller for praktik/mentor/aktionsbaseret læring** – programmer som en integreret del af uddannelsen
- en strategi for **vedvarende inddragelse af "praktikernes" synspunkter og holdninger** for at sikre, at der til enhver tid er meningsfyldt forbindelse mellem uddannelsens tilgange til den entreprenørielle træning og den virkelighed dimittenderne skal arbejde i

- etablering af et **stærkt helhedsorienteret, tværdisciplinært og ikke mindst internationalt gearet viden og forskningsmiljø** baseret på ligeværdigt partnerskab mellem de involverede discipliner
- nært sammenhængende hermed er behov for udvikling af en **ambitiøs model for integrering af internationale perspektiver** i uddannelsen – det være sig internationalt indhold/case studier, internationale erfaringer (studieture, udenlandske praktikophold) og/eller internationale udvekslinger med lignende uddannelser i andre lande
- etablering af et **stærkt, understøttende studie- og læringsmiljø** – en base, som tilbyder den enkelte studerende en individuelt tilpasset ramme ikke bare for tilegnelse af viden og færdigheder men også for den studerendes personlige udvikling.

Stort set alle disse succeskriterier hviler – udover på forudsætningen om samskabelse mellem uddannelsesaktører – på forudsætningen om et **meget tæt samarbejde med repræsentanter for potentielle aftagersegmenter** – ikke bare på udviklingsstadiet men vedvarende.